

סבת הסבה

1. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט/ב

ונמנו עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיעו אמר להם רבי עקיבא אני אלך שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מתריב את כל העולם כולו מה עשה רבי עקיבא לבש שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע אמות אמר לו רבי אליעזר עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחבירים בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע זלגו עיניו דמעוות לקה העולם שליש בזיתים ושליש בחטים ושליש בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה טפח .

2. ספר תפארת ישראל - פרק יג

ובפרק בני העיר (מגילה ל"ב ע"א) אמר רבי פרנך האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום ומוקי ליה שם ערום בלא אותה מצוה. ויש לשאול למה נקבר ערום בלא אותה מצוה בהא מלתא דוקא. אבל הטעם כי כשם שהתורה בעצמה לא באה בעולם אלא במלבוש ולא היה אפשר שיהיה האדם אוחז בתורה כי אם על ידי מלבוש התורה, כשם שהנשמה אי אפשר שתהיה בעולם כי אם על ידי גוף שהוא מלבוש הנשמה, גם כן אחיזה לאותה מצוה כיון שאין אחיזה לתורה כי אם על ידי מלבוש גשמי, ולכך נקבר ערום בלא אותה מצוה שהאחיזה לתורה בלא מלבוש גשמי אין זה אחיזה, כיון שהתורה שהיא בעולם אינה עומדת רק על ידי מלבוש ועל ידי זה הוא האחיזה, וכך התורה שהיא לפנינו אין ראוי שיהיה לה אחיזה כי אם על ידי המלבוש, ואם אוחז בתורה ערום בלא מלבוש נקבר ערום בלא מצוה. והנה הדברים האלו כמו דברי המדרש הזה שיש לתורה לבוש שהוא מתלבש בה וכל דברי תורה הם דברים פנימים עומדים ברומו של עולם :

3. ספר נתיבות עולם ב - נתיב אהבת הריע - פרק ב

כל העולם היה נלקה, וכל העולם יש לו ג' יסודות פשוטים והרביעי אינו פשוט, והבן מה שאמר אף בצק שבידי אשה טפח והבן זה מאוד. וגם רמז הוא על שהיו נלקים עמי הארץ ובינונים ותי"ח לגמרי, כי השעורים הם מאכל בהמה והמה עמי הארץ אשר הם כמו בהמה, וחטים המה מאכל אדם והוא כנגד בינונים, וזיתים אשר מהם האור הם כנגד ת"ח המאירים, וי"א אף בצק שבידי אשה טפח וזה כנגד הקטנים והם כמו בצק בידי אשה וכמו שמטפח בבצק שבידו כך מטפח בתינוק כמו שאמר (איכה ב') אשר טפחתי ורביתי.

4. ספר באר הגולה - הבאר השישי

לא באו חכמים לדבר מן הסבה הטבעית כי קטון ופחות הסבה הטבעית, כי דבר זה יאות לחכמי הטבע או לרופאים לא לחכמים, אבל הם ז"ל דברו מן הסבה שמחייב הטבע. והמכחיש דבר זה מכחיש האמונה והתורה כמו שהתבאר למעלה שאמרה תורה על אות הקשת (בראשית ט"ו) וראיתיה לזכור ברית עולם, וחכמי הטבע נתנו סבה טבעית לקשת כמו שידוע מדבריהם. אבל הדבר הוא כך, שהסבה אשר נתנה התורה הוא הסבה שלכל דבר יש סבה טבעית מחייב אותו, ועל אותה הסבה הטבעית יש סבה אלקית והוא סבת הסבה ומוזה דברו חכמים... אמנם גם סבת הסבה שנתנו הם ז"ל לא עמדו על דבריהם להבין דבריהם כי רחקו ממנה, וזה כי לקחו דבריהם בהבנה ראשונה מבלי שנתנו לב להבין אמתת הדברים כי דבריהם הם בנסתר ובנעלם ולכך דברו עליהם עתק, וכן בסבות שנתנו בחכמה הלימודית אין הדברים סבה ראשונה רק סבת הסבה :

5. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סח/א

... נכנסו וישבו לפניו מרחוק ארבע אמות אמר להם למה באתם אמרו לו ללמוד תורה באנו אמר להם ועד עכשיו למה לא באתם אמרו לו לא היה לנו פנאי אמר להן תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן אמר לו רבי עקיבא שלי מהו אמר לו שלך קשה משלהן נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי לכם שתי זרועותיי שהן כשתי ספרי תורה שנגללין הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבתי אפילו ככלב המלקק מן הים הרבה תורה לימדתי ולא חסרוני תלמידי אלא כמכחול בשפופרת ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות ואמרי לה שלש אלפים הלכות בנטיעת קשואין ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות ואמרי לה שלש אלפים הלכות בנטיעת קשואין ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם חוץ מעקיבא בן יוסף פעם אחת אני והוא מהלכין היינו בדרך אמר לי רבי למדני בנטיעת קשואין אמרתי דבר אחד נתמלאה כל השדה קשואין אמר לי רבי למדתי נטיעתן למדני עקירתן אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד אמרו לו הכדור והאמוס והקמיע וצרור המרגליות ומשקולת קטנה מהו אמר להן הן טמאין וטהרתן במה שהן מנעל שעל גבי האמוס מהו אמר להן הוא טהור ויצאה נשמתו בטהרה עמד רבי יהושע על רגליו ואמר הותר הותר הנדר הנדר למוצאי שבת פגע בו רבי עקיבא מן קיסרי ללוד היה מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה ואמר אבי אבי רכב ישראל ופרשו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצותן אלמא מרבי אליעזר גמרה מרבי אליעזר ולא סברה הדר גמרה מרבי יהושע ואסברה ניהליה היכי עביד הכי והאנן תנן העושה מעשה חייב להתלמד שאני דאמר מר לא תלמד לעשות לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות .

6. זוהר חלק א דף צח/ב

בהו. עד דהוו יתבי, עאלו חכימי דר"א למבקר ליה, אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה, דתנינן גדולה שמושה יותר מלימודה, עד דאתא רבי עקיבא, אמר ליה עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי, אמר ליה, רבי לא הוה לי פנאי, ארתח, אמר אתמהה עלך אי תמות מיתת עצמך, לטייה דיהא קשה מכלהון מיתתיה, בכי רבי עקיבא, ואמר ליה, רבי אוליף לי אורייתא. אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרכבה, אתא אשא ואסחר לתרויהון, אמרו חכימיא שמע מינה דלית אן חזיין וכדאין לכך, נפקו לפתחא דברא ויתבו תמן, הוה מה דהוה, ואזל אשא, ואוליף בבהרת עזה תלת מאה הלכות פסוקות, ואוליף ליה רי"ו טעמים דפסוקי דשיר השירים, והו עינוי דרבי עקיבא נחתין מיא, ואתחזר אשא כקדמיתא, כד מטא להאי פסוקא (שיר ב ה) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני, לא יכיל למסבל רבי עקיבא, וארים קליה בבכייתא וגעני, ולא הוה ממלל מדחילו דשכינתא דהות תמן, אורי ליה כל עמיקתא ורזין עלאין דהוה ביה בשיר השירים, ואומי ליה אומאה, דלא לישתמש בשום חד פסוק מניה, כי היכי דלא ליחריב עלמא קודשא בריך הוא בגיניה, ולא בעי קמיה דישתמשון ביה :

7. ספר תפארת ישראל - פרק יג

כל מלין דאורייתא מלין עלאין ורזין עילאין, תא חזי עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו ישראל לתתא מלאכי עלאי לעילא, מלאכי עלאי כתיב בהו עושה מלאכיו רוחות (האי באתר עלאה) בשעתא דנחתין לתתא (אף על גב דנחתין) מתלבשי בלבושא דהאי עלמא ואי לא מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא, ואי במלאכי כך אורייתא דברא להו וברא עלמין כלהו וקיימין בגינה על אחת כמה וכמה כיון דנחתת להאי עלמא אי לאו דמתלבשא בהני לבושי דהאי עלמא לא יכיל עלמא למסבל, ועל דא האי ספור דאורייתא לבושא דאורייתא איהו מאן דחשיב דהאי לבושא איהו אורייתא ממש ולא מלה אחרא תיפת רוחיה ולא יאה ליה חולקא בעלמא דאתי בגין כך אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ...

8. משנה מסכת בבא מציעא פרק א